

PUBLICAȚII RECENTE PRIVITOARE LA METODICA PREDĂRII ISTORIEI (1984—1985—1986) *

Documente de partid

Ceaușescu, Nicolae, *Cuvîntare la adunarea solemnă organizată cu prilejul aniversării a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român*, Editura Politică, București, 1986.

Este ilustrată concepția conducătorului partidului și statului nostru privind unitatea dialectică dintre trecutul de luptă al poporului, prezentul și viitorul său, înțelegerea acestei unități avînd un rol major în cunoașterea și interpretarea fenomenelor istorice.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat într-o profundă și cuprinzătoare viziune dialectică drumul de luptă, de jertfe și victorii străbătut în fruntea poporului de partidul revoluționar al clasei muncitoare, bogata și glorioasa sa istorie, parte integrantă a mării istorii românești. Activitatea de 65 de ani a partidului nostru este împărțită în două perioade istorice importante: — prima perioadă — 1921—1944, din care 20 de ani de adîncă ilegalitate, de teroare burgezo-moșierească; — a doua perioadă — 1944—1986 în care partidul nostru a devenit forța politică conducătoare a societății românești.

Ceaușescu, Nicolae, *Cuvîntare la marea adunare populară din Capitală*, în „S”, LV, 13713, 1986, septembrie 16, p. 1, 3. Desprindem obiectivele și aspectele formării spiritului comunist, revoluționar, fiecare lecție de istorie fiind concepută în acest spirit.

Ceașescu, Elena, *Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului — 30 octombrie 1986*, în „Inv. Lic. Teh. Prof.”, XXXIV, 11, 1986, p. 3—7.

Se desprind sarcinile profesorilor de istorie privind educarea patriotică-revoluționară a tinerei generații.

Metodica istoriei

Družkova, A. V., *Metodika prepodavanija obščestvovedeniija u sudnej škole*, „Prosveščenie”, Moskova, 1985, 208 p. Traducerea titlului: *Metodica predării științelor sociale în școală* (B.C.P., sala de documentare).

Golovnina, E. F., *Voprosy preemstvennosti pri formirovanie ponjatiij na urokah istorii v IV—VIII klassah: knig dlja ucitelja: opyta roboty*, „Prosveščenie”, Moskova, 1985, 208 p. Traducerea titlului: *Probleme ale conținutului formării noțiunilor de istorie, clasele IV—VIII. Manualul pentru profesori. Din experiența muncii*, (B.C.P., sala de documentare).

Iordănescu, Aurel, *Fundamentarea științifică a lecției de istorie*, în „S.A.I.”, LI—LII, 1985, p. 122—126. Abordează condițiile pe care trebuie să le îndepli-

* Prescurtări: B.C.P. = Biblioteca Centrală Pedagogică; Inv. Lic. Teh. Prof. = Învățămîntul liceal și tehnic profesional; R.P. = Revista de pedagogie; S = Scinteia; S.A.I. = Studii și articole de istorie; T.Șc. = Tribuna școlii.

nească o lecție de istorie pentru a fi fundamentată științific. Trăsătura caracteristică este continua ei reconsiderare și restructurare atât din perspectiva conținutului, cât și din aceea a tehnologiei didactice.

Perovici, Minodora, *Modalități de utilizare a mijloacelor de învățămînt în lecții*, în „Inv. Lic. Tehn. Prof.“, XXXIV, 10, 1986, p. 11—12. Se referă la momentul introducerii mijloacelor audiovizuale în lecții și metode de învățămînt pentru a evidenția conținutul lor.

Roman, Ioan C., *Concepții didactice moderne în realizarea procesului instructiv-educativ. Lecția de predare-învățare*, în „Inv. Lic. Tehn. prof.“, XXXIV, 1, 1986, p. 14—15. Prezintă variante ale etapelor lecției de predare-învățare în cazul unor clase de elevi care prezintă goluri și lacune, în cazul claselor de elevi cu deprinderi de muncă formate și care învață acasă, în cazul claselor neomogene.

Smarandache, Gh., Petru Demetru Popescu, Louis Roman, *Planul lecției, importanța și actualitatea sa*, în „S.A.I.“, LI—LII, 1985, p. 127—133. Sînt o serie de propuneri cu caracter metodic despre conținutul și aplicarea planului lecției. Sugerează întocmirea unor mape cu planuri de lecții în fiecare catedră, elaborate de toți membrii ei, ajungîndu-se, treptat, la o zestre de planuri pentru toate lecțiile de istorie din școală.

* * *, *Unterrichtshilfen geschichte klasse 7*, Berlin, „Volk und wissen Volkseigner“, 1985, 203 p. Traducerea titlului: *Material ajutător, istorie, clasa a VII-a* (B.C.P., sala de documentare).

Metodica istoriei în clasa a IV-a

Brănișteanu, Floarea, *Contribuția elementelor de istorie locală la formarea sentimentelor de dragoste față de patrie, partid și popor*, în „R.P.“, XXXV, 3, 1986, p. 28—30. Prezintă cîteva modalități concrete de integrare a elementelor de istorie locală în cadrul orelor de istoria patriei, la clasa a IV-a. La tema „Ce este și de ce învățăm istoria“, folosește ca material didactic vestigiile arheologice din Comuna primitivă, descoperite în localitate, iar lecția „Marea răscoală a țăranilor din 1907“ s-a desfășurat în fața conacului boieresc din comună, elevii fiind puși să facă comparație între impunătoarea clădire și bordeiele țăranilor, înfățișate în tablouri.

Țira, Marilena, *Organizarea Țărilor Române în vremea lui Mircea cel Bătrîn și Alexandru cel Bun*, (Plan de lecție comentat — clasa a IV-a), în „Buletin de informare și documentare a cadrelor didactice“, 20, Cluj-Napoca, 1984, p. 51—55.

Metodica istoriei antice

Cojescu, Norocica-Maria, *Aspecte metodice ale predării-învățării temei „Constituirea celor mai vechi popoare; lumea tracică*, în „Inv. Lic. Tehn. Prof.“, XXXIV, 9, 1986, p. 18—19. Lecția face parte din tema „Societatea umană de la antropogeneză la etnogeneză“, clasa a XI-a și cuprinde: obiectivele operaționale, strategii didactice, materiale didactice și mijloace de învățămînt, desfășurarea lecției (activitatea profesorului și schema lecției alcătuită la tablă).

Iliescu, Rodica, *Căderea Imperiului roman de apus (476). Menținerea romanității în răsărit*, (Plan de lecție comentat — clasa a V-a), în „S.A.I.“, LI—LII, 1985, p. 134—138.

Iordănescu, Aurel, *Reformele lui Dioclețian*, (Izvor istoric comentat), în „S.A.I.”, LI—LII, 1985, p. 160—165. Textul preluat din lucrarea lui Lucius Caecilius Lactontius (circa 260—325), „De mortibus persecutorum” poate fi folosit, cu prudență, la clasa a V-a, dar analiza lui detaliată se realizează la clasa a XI-a, la lecția „Destrămarea orînduirii sclavagiste”. Se poate utiliza mai bine în momentul recapitulării de la sfîrșitul expunerii, deoarece îngăduie revizuirea întregii problematice a lecției, din perspectiva înlănțuirii faptelor istorice în desfășurarea lor cronologică.

Metodica istoriei Evului mediu

Ciobanu, Radu Ștefan, *Invazia tătarilor în „Chronica Majora” de Matthew Paris*, (Izvor istoric comentat), în „S.A.I.”, LI—LII, 1985, p. 166—170. Textul prezintă campania tătarilor din anii 1241—1242 asupra Rusiei și Ungariei, putînd fi integrat la clasele a VI-a și a XI-a, evidențiindu-se expansiunea lor în Europa pînă la riul Sajo.

Georgeta, Ciupală, *Caracteristicile societății omenești în perioada descompunerii orînduirii feudale și a formării relațiilor capitaliste (sec. al XVI-lea — prima jumătate a sec. al XVII-lea)*, (Proiect de tehnologie didactică — clasa a VI-a), „Buletin informativ”, 1, Brăila, 1984, p. 9—15.

Popescu, Elina, *Statul mongol*, (Plan de lecție comentat — clasa a VI-a), în „S.A.I.”, LI—LII, 1985, p. 138—145.

Metodica istoriei moderne și contemporane

Cristescu, Octavian, *Destrămarea sistemului colonial al imperialismului. Probleme ale țărilor în curs de dezvoltare*, (Plan de lecție comentat — clasa a XII-a), în „S.A.I.”, LI—LII, 1985, p. 145—150.

Manea, Mihai, *Modalități eficiente de valorificare a conținutului lecțiilor de istorie universală*, în „Înv. Lic. Tehn. Prof.”, XXXIV, 12, 1986, p. 21. Abordează teme de istorie universală în viziunea devenirii și cauzalității proceselor istorice.

Metodica istoriei României

Cojescu, Norocica, *Lecția de istorie, lecție de înalt patriotism*, în „Înv. Lic. Tehn. Prof.”, XXXIV, 5, 1986, p. 6—7. Cuprinde modalități specifice privind predarea-învățarea temei „Mișcarea democratică și revoluționară. Făurirea P.C.R. — etapă superioară pe plan politic, ideologic și organizatoric în mișcarea revoluționară din România. Programul și activitatea sa”, la clasa a X-a.

Mos, Mugur, *Predarea istoriei sub imperativul permanenței înnoiri*, în „S”, LV, 13663, 1986, p. 3. Se pronunță pentru ținerea permanentă la curent a masei de elevi, cu informația la zi în domeniul istoriei și lămurirea conceptelor noi. Spre exemplu: raporturile dintre Țările Române și Poartă în baza „capitulățiilor”; epoca fanariotă, momentele 1784 și 23 August 1944; căile trecerii la socialism; evoluția de la statul dictaturii proletariatului la statul democrației muncitorești revoluționare, de la partidul clasei muncitoare, partid de avangardă, la partidul comunist, centrul vital al națiunii.

Perovici, Minodora, *Modalități de utilizare a mijloacelor de învățămînt la lecții*, în „Înv. Lic. Tehn. Prof.”, XXXIV, 11, 1986, p. 26—27. Abordează pro-

blema stabilirii obiectivelor operaționale și probele de evaluare la lecția „Revoluția de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu“, clasa a IX-a.

Platon, Gh., *Istoria modernă a României*, E.D.P., București, 1985, 556 p. Este un manual universitar dar interesează și profesorii din învățământul liceal. Volumul analizează desfășurările principale ale istoriei românilor, în perioada 1821—1918, cu esența, particularitățile și interdependențele lor : arată cum evenimentele și evoluțiile sint părți componente ale celor pe plan european ; analizează condiționarea factorilor interni și externi ; judecă faptele și soluțiile aflate în diferite epoci în funcție de opțiunile posibile atunci și de raporturile de forță existente. Lucrarea este ordonată în două părți : prima, pentru intervalul 1821—1878, unde materialul este organizat pe mari etape sau evenimente ; a doua parte analizează componentele determinante ale istoriei românești timp de patru decenii între 1878 și 1919.

Popescu, Petru Demetru, *Modalități de realizare a lecției cu tema „Mircea cel Mare și lupta pentru independență“*, în „R.P.“, XXXV, 9, 1986, p. 26—29. Ca metodă folosește comunicarea noilor cunoștințe, împletită organic cu conversația. Aplică o metodologie caracterizată prin două direcții principale : preocuparea de a realiza calitatea informației prin probleme de ordin instructiv și formativ ; explicarea temeinică a fiecărei afirmații, susținută prin argumentul științific al documentului scris sau prin informația vizuală, dând exemple asupra meritelor lui Mircea cel Mare de înnoitor în toate ramurile vieții sociale : economică, politică, militară, administrativă, culturală.

Popescu, Petru Demetru, *Mircea cel Bătrîn „Luceafărul Basarabilor“*, în „Inv. Lic. Tehn. Prof.“, XXXIV, 6, 1986, p. 17—18. Reliefează personalitatea lui Mircea cel Mare și explică ce înseamnă epitetul „cel Bătrîn“.

Smintănescu, Dan, *Amintiri despre profesorul Nicolae Iorga*, în „Forum“, XXVIII, 9, 1986, p. 65—72. Sint evidențiate marile însușiri ale ilustrului istoric și savant : memorie teribilă, ascuțită și veșnic fertilă, inteligență, manifestată prin pluralitatea analitică și prin asociații de idei uluitoare, potențial de muncă nepuizabil, supraomenesc, forța de actualizare magnetică a faptelor istorice la orele de curs, capacitatea de a întui o pagină, pe care nu o citea ci o fotografia cu privirea, memoria ajutându-l să selecteze, să deducă ideea centrală. Reproduce întocmai o narațiune și cuvintele profesorului, despre felul cum a învățat într-o noapte limba turcă. De asemenea, se înfățișează activitatea sa zilnică la locuința din Vălenii de Munte, se exprimă calitățile morale deosebite — bunătatea și umanismul indiușător. Profesorul poate selecta fragmente din acest articol, scris de un contemporan și colaborator al lui N. Iorga, la lecția „Dezvoltarea culturii între anii 1918—1944“, clasa a X-a.

Teodorescu Bogdan, *Societatea românească în perioada dintre cele două revoluții Evoluția politică după revoluția din 1821. Mișcări sociale, organizații și societăți revoluționare*, (Plan de lecție comentat — clasa a IX-a), în „S.A.I.“, LI—LII, 1983, p. 150—159.

Zăulean, Ion, *Imperativul sintezei în predarea-învățarea istoriei*, în „R.P.“, XXXV, 8, 1986, p. 33—36. La clasa a VIII-a a dezbătut cu elevii lecția de sinteză cu tema „Spațiul carpato-dunăreano-pontic — vatră a unor mari sinteze etno-culturale în epocile străveche și veche ale istoriei patriei“. Definește scopul, obiectivele educaționale urmărite, evaluarea rezultatelor obținute de elevi, planul

de idei al dezbaterii și desfășurarea lecției. Înfațșează un tabel sinoptic cu problemele: etapa istorică, sinteza etno-culturală, aria de desfășurare, modul de realizare și rezultatul.

Corelarea interdisciplinară

Andrei, Alexandru, *Inaltul patriotism al poporului român reflectat în opere ale literaturii noastre închinat marelui domnitor*, în „Înv. Lic. Tehn. Prof.“, XXXIV, 8, 1986, p. 11—12. Sint prezentate unele considerații pe marginea celor două capodopere ale poeziei românești: „Umbra lui Mircea la Cozia“ de Gr. Alexandrescu și „Scrisoarea III“ de M. Eminescu.

Cojocaru, Gh., *Resursele formative ale relației literatură-istorie, în gimnaziu*, în „R.P.“, XXXV, 2, 1986, p. 20—23. Redă două secvențe de lecție în care literatura și istoria se regăsesc în contextul interdisciplinar: prima — despre rezistența opusă de daco-geți expansiunii romane, folosind fragmentul „Dunăre, Dunăre“, de Zaharia Stancu, a doua — evocarea figurii lui Mircea cel Mare cu ajutorul unor texte literare din „Scrisoarea III“ de M. Eminescu și „Poarta furtunilor“ de Eusebiu Camilar.

Educația moral-cetățenească a elevilor

Baciu, Valeria, *Educația patriotică prin lecțiile de istoria patriei*, în „T.Șc.“, XIII (XXXIV), 287 (1373), 1986, mai, 17, p. 3. Prezintă o discuție cu profesorii de gimnaziu și liceu înfiliți la Sibiu, unde a avut loc cea de a X-a ediție a Concursului național de istorie a României, în legătură cu valențele educative ale istoriei patriei.

Bogoiubova, N. K. Lezbengrug, P. S., *Vospitanie u ucaščihsja komunističoskogo otnošenija k trudu v processe obučenija istorii. Iz opyta raboty*, „Prosvetšenie“, Moskva, 1985, 160 p. Traducerea titlului: *Educația la elevi a atitudinii comuniste față de muncă în procesul predării istoriei. Din experiența muncii*.

Cristian, Vasile, *Cunoașterea istoriei patriei — nobilă îndatorire patriotică*, în „T.Șc.“, XIII (XXXIV), 286 (1372), 1986, aprilie 19, p. 6—7. Evidențiază interdependența dintre cunoașterea trecutului și educația patriotică, privită în perspectiva valențelor educative.

Istrate, Ioan, *Pe urmele strămoșilor*, în „Înv. Lic. Tehn. Prof.“, XXXIV, 7, 1986, p. 9. Cu ocazia sărbătorii celor două mari evenimente — împlinirea a 600 de ani de la urcarea pe tron a domnitorului Mircea cel Mare și aniversarea a 2500 de ani de la primele lupte ale poporului geto-dac pentru libertate și independență —, propune ca itinerare turistice: 1. Circuitul capitalelor Țării Românești; 2. Pe urmele dacilor și romanilor; 3. Croazieră pe Dunăre.

Smarandache, Gh., Petru Demetru Popescu, *Educația patriotică-revoluționară a elevilor, comandament major al predării istoriei*, în „R.P.“, XXXV, 11, 1986, p. 22—25. Tratează despre: 1. Lecția de istorie — cîmp vast de educație patriotică, revoluționară exprimînd modalități de realizare prin teme din istoria României și istoria universală; 2. Locul activităților extrașcolare în procesul educației patriotice, revoluționare în școală, insistînd asupra activităților din cadrul cercului de istorie.

Folosirea documentelor la lecții

Scoroașe, Valeriu, *Documentele de partid în lecții*, în „T.Șc”, XIII (XXXIV), 283 (1369), 1986, ianuarie 8, p. 5. Se oprește asupra citorva procedee de utilizare a documentelor de partid la lecțiile: „Formarea statelor feudale românești”, „Retragerea stăpînirii romane din Dacia”, „Făurirea P.C.R., etapă superioară pe plan politic, ideologic și organizatoric în mișcarea revoluționară din România”, „Revoluția de Eliberare Socială și Națională Antifascistă și Antiimperialistă din august 1944”.

Cabinetul de istorie

George, A., *Cabinetul de economie politică — cadrul optim pentru realizarea unei eficiențe superioare a însușirii cunoștințelor de către elevi*, în „Inv. Lic. Tehn. Prof.”, XXXIV, 1, 1986, p. 16—17. Sugestiile pot fi orientative și pentru profesorii de istorie, deoarece se referă la menținerea cabinetului în plină activitate, la creșterea considerabilă a rolului profesorului, la păstrarea diferitelor mijloace de învățămînt și prezintă cîteva modalități practice referitoare la confecționarea pa-nourilor.

Lecția la Muzeul de Istorie

Gomboș, Ionel, *Valențele educative ale lecției de istorie în muzeu*, în „R.P.”, XXXV, 2, 1986, p. 31—33. Împărtășește despre predarea temei „Revoluția română de la 1848”, clasa a VII-a, la Muzeul „Avram Iancu”. Prezintă o fișe de lucru pentru elevi, cu tema „Moșii și revoluția română de la 1848”, cu următoarele probleme de studiu: 1. Cetatea din munți; 2. Prefecții legiunilor românești din Transilvania; 3. Tribuni și glotași.

Cercul de istorie

Grădinaru, Iulian, *Cunoașterea trecutului prin cercetări arheologice*, în „T.Șc.”, XIII (XXXIV), 286 (1372), 1986, aprilie 19, p. 12. Un profesor din comuna Cîrniceni, județul Iași ne împărtășește cum antrenează elevii la activitățile de cercetare arheologică din localitate și cum valorifică descoperirile făcute în procesul de învățămînt.

ȘTEFAN ILIE-